

ROMANIA NOUA

Abonamente: 1 Luna Lei 2
6 Luni 45
1 An 80

ORGAN DE PROPAGANDA NAȚIONALĂ

Plata anunțurilor după învoială
Redacția și Administrația
— Strada Gogol No. 39 — Chișinău —

Director: Dr. ONISIFOR GHIBU

Iese în fiecare zi de lucru
Sub conducerea unui comitet alcătuit din Români din toate țările

Prim-Redactor: Dr. ION MATEIU

Către Cetitori

Gazeta noastră a făcut cele mai mari jertfe pentru a putea urma mai departe pe calea ce și-a ales-o încă din cele dintâi vremuri ale deșteptării naționale în Basarabia. Ea nu s'a dat îndărăt dela nici o greutate, servind fără șovăire toate întrebările mari ale vieții neamului nostru din această țară și de pretutindenea. Zi de zi ea a îmbrățișat problema armatei române și a rostului ei în Basarabia, apoi problema culturii și a școlii naționale precum și pe aceea a Bisericii românești din Basarabia. Avem mângăierea că la lucrarea grea care s'a săvârșit aici în anul din urmă și silințele noastre și-au avut partea lor. Noi ne-am făcut aici datoria, — rămâne să și-o facă acum și alții față de noi.

De aceea ne întoarcem acum către cetitori și-i rugăm să ne trimeată cât mai degrabă abonamentul (plata pentru foaie), deoarece fără mijloacele materiale trebuitoare, foaia nu poate să mai iasă. Mai departe ne adresăm către prietenii noștri de aici și din România, să ne vină și altfel în ajutor, pentru a nu fi siliți să încetăm cu publicarea toii. Bușinea de a vedea încetând după câteva luni, cea dintâi gazetă națională românească din Basarabia, nu va fi a noastră, earl am jertfit totul, ei va fi a acelor patrioți cari cred că o mișcare națională serioasă se poate susține numai cu vorbe bune și cu făgădueli.

Facem deci apel la abonați și la prietenii noștri să ne vie în ajutor.

POVEȘTEA UNEI CORABII

În timpurile de mult trecute, pe când oamenii erau cu sufletele curate, senine, cu fețele mai blonde, fiindcă nu-i prea părlise soarele, care nu era tocmai așa de mult așezat în aerul liber, pe când suflările vii trăiau într-o iubire simplă, nevinovată, când aerul se despica numai de piepturile păsărilor și valurile apelor numai de luntri și corăbii, atunci pe oceanul nemărginit plutea o corabie cu numele „România”.

Unire și iubire împărațeau pe mândra „România” și triumfală părea, când valurile albastre o legăneau lin.

Capitanul ei înalt, cu părul ca pana corbului, cu ochii ca mura câmpului, cu fața luminată, cu un glas răsunător, plin de iubire, din când în când da porunci la matrozi săi vrednici și plini de viață. Pe „România” era îndestulare de toate produsele și comanda se simțea într-o stare foarte veselă.

Aerul însă stătea potrivit. Soarele strălucitor, triumfal, revărsa razele sale mângăioase peste corăbii. Cerul și apa potrivitându-se la culoarea lor albastrie parcă să împreunăse la un loc și cu valurile sale blajine lin legăna corabia. Sgomotul lor ca o muzică fermecătoare mângăie sufletele „României”. Și multe zile și nopți nenumărate a plutit „România” pe oglinda oceanului nemărginit, în liniște și fericire.

Dar iată, într-o bună zi cerul s'a coperit cu nouri negri cari grozav își purtau povara pe deasupra apelor vecinice.

Vântul ca un dușman bătea din tuspătru părți ale lumii. Valurile rădicându-se grozav de sus fără milă aruncau „România” de val pe val. Comanda ei pătrunsă de trica morții sta vrednică să-și apere corabia.

Mult au luptat bravii matrozi, dar n'a putut sta împotriva stihilor sălbatici.

Când s'a făcut iarăși liniște pe ocean, capitanul cu mare groază a văzut că din iubita lui „România” au rămas numai pânzele și vr'o două-trei scânduri. Celelalte părți de corăbii le-a rupt vântul și valurile le-au dus în locuri depărtate... străine... Din ce-

manda lui bravă au rămas numai vr'o câțiva matrozi. Unii din ei s'au înecat în valurile oceanului, alții zbatându-se de moarte pe scândurile rupte din corăbii au fost duși cu valurile...

În inima căpitanului s'a aprins un dor ca un foc nestăns după adunarea părților de corăbii și-a bravilor matrozi... Ochii lui plini de sperare, de agerime nemărginită, au început să privească în toate părțile lumii ca să-și vadă iubita comandă. Și s'a pornit el cu rămășițele sale ca un vânt, ca o furie neînfrântă după părțile corăbiei să le adune și să ridice din nou corabia, să ridice o „România nouă”...

Veacuri au trecut până când căpitanul iute ca săgeata fulgerului, rând pe rând a început să-și adune părțile de „România” cu matrozi dorii...

Dar jalea i-a pătruns inima când matrozi, îmbrăcați în haine străine supuși, comandelor barbare și-au pierdut speranța, care este făclia vieții... De suspinuri amare am amărjit și și-au pierdut graiul, de lacrimi sărate și-au pierdut vederile, de strigătul comandai străine și auzul le-a slăbit. Și nu și-au cunoscut sărmanii matrozi pe căpitanul lor mult dorit, iubit și mai mult așteptat...

Atunci căpitanul, cu lacrimile lui i-a spălat și ei au văzut, cu iubirea și focul din inima lui i-a însuflețit și ei s'au deșteptat și atunci... și-au cunoscut idealul dorit...

Târziu, dar totuș se împlinesc dorințele curate sufletești... I-a mai rămas căpitanului să-și ridice iarăși iubita „România” din nou, așa ca să n'o mai poată sfărâma valurile stihilor libere...

Fraților, oare nu facem și noi parte din acești matrozi? Oare nu ne-am cunoscut idealurile înalte în deșteptarea noastră sufletească? Care simțeste că da, să se grăbească să ia parte la rădicarea corăbiei, să aducă cu dragoste ale sale părțile la rădicarea mândrei „România nouă”.

Elena Dobroșinachi
învățătoare.

Viorica A. Butuceoi

Basarabiei

O mândră țărișoară!
Și veselă comoară
Cuib tainic de eroi,
Te văd venind senină
Și'n clipa cea sublimă
Uindu-te cu noi.

Din timpuri neuitate
Și atât de depărtate
Cu jale te privim,
Acolo despărțită
Ca floarea rădicată
Într'un pământ străin.

De și te-am smuls comoară
De lâng'a noastră țară
Ca frunzele la vânt,
Dar porți neadormită
La sânul-ți fericită
Același drag pământ.

Pe plaiurile tale
Răsar spinoase'n cale
Aceleași mândre flori,
Și'n lumca ta frumoasă
Tot vin să-și facă casă
Aceleași cântători!

O! n' ai câmpuri lung răsună,
Cu vântul se îngână,
O doină ca la noi,
Și saltă turturea
Și rade viorica
În veselul zăvoi.

Și-acolo se ascunde
Venind de sus din munte,
Isvorul cristalin
Și tremură sub toană
O țară mălăeasă
De sub un cer senin.

O! lumca-i minunată
Și țarina-i bogată
Și acolo ca la noi,
O țarină, de care
Își leagă fiecare
Aceleași mari nevoi.

Și-acolo de departe
Curg râurile toate
În mormur cadențat
Și aduc din altă lume
În unda lor de spume
Un basm fermecat

Și-acolo vine luna
În taină totdeauna
Să bată în ferestri
Și'n razele încinse
Aceleași nopți de vise
Apar ca în povești.

Și acolo ca și-aice
Covor întreg de spice
Se pleacă la pământ
Și'n plaiuri minunate
Dorm lacrimile toate,
În fiecare cânt.

Și-acolo cresc sub soare
Tot falnici în cărare
Aceleași nați stejari,
Și vezi pornind pe lunca
Să taie brazd'adâncă
Aceleași brațe tari!

Frumoasă țărișoară,
I-ascună o comoară
Și-acolo ca la noi,
Și mândri îți sunt fiii
Că ți se trag copiii
Din viață de eroi.

O! n' ai zărilor albastre
În visurile noastre
Pe tine te vedeam
Și'n inima-ți rănită
Veghia neadormită
Mândria unui scam!

Tu până eri pribegă
Ai dus o viață încreagă
De jale și de dor,
Ne'nfinzi acum nouă
Cu brațele-amândouă
O mână de-ajutor.

Noi frați eu pribegia
Ne-am îngropat mândria
Și visul cel mai sfânt,
Și'n zile de durere
Ne dai ca mângăiere
Slăvitul tău pământ.

O! mergem azi cu tine
Spre vremuri mai senine
În ceasul neuitat
Și vom porni odată
Spre o zare luminată
De-un soare depărtat!...

ASOCIAȚIUNEA GENERALĂ A MEDICILOR DIN ȚARA

APEL

Corpul medical român din țară întrunit în al XXI Congres al Asociației Generale a Medicilor, la Iași, în zilele de 1 și 2 Iunie a. c., s'a ocupat în prima linie cu chestiunile de interes general: Tuberculoza, Comasarea satelor și Igiena rurală. Propuneri practice de ameliorare, pe cât posibil va fi, se vor formula și, conforma dorinței exprimate, înaintate Onor. Guvern de către Comitetul Central al Asociației. Acest comitet ține ea un punct de onoare în activitatea ce va desfășura, să deschidă calea luminoasă pentru repede îmbunătățire în ce privește Protecțiunea c. pilarii.

Marea mortalitate a copiilor până la vârsta de 5 ani constituie un pericol atât de mare în că „Asociația” găsește absolut drept a ridica această chestiune la înalțimea unei probleme de interes național. Nu putem trai ca Națiunea de nu vom fi cel puțin în doști la număr pe pământul Patriei.

Comitetul face un apel călduros la toți confrății din Țară până la Nistru, economiștilor, statisticienilor, marilor și micilor proprietari, preoților și învățătorilor, dar mai ales către Mamele române și bunele gospodine de pe întreaga scară socială, să refereze Comitetului Central al Asociației Generale a Medicilor din Țară (la București la sediul Asociației str. Izvor, iar la Iași la D-nul Dr. P. Florvice președinte al Comitetului Medic șef al orașului) asupra următoarelor puncte:

1. De ordin medical (în ce privește pe medici);
a) Măsurile cele mai practice pentru scăderea cifrei mortalității, cunoscută fiindu-ne cauzele ei.
b) Organele cele mai indicate de control și execuțiunea viguroasă pe loc a tuturor dispozițiilor ce se vor lua.

2. Economisții, Financiarii vor aviza la măsurile cele mai potrivite pentru alcătuirea fondului necesar pentru deschiderea campaniei contra acestui pericol mare al Neamului.

3. Mamele române și gospodinele dela mari până la mici proprii urbani și rurali, vor arăta mijloacele practice pentru ajutorarea corpului medical și autorităților în fiecare comuna și sat.
4. Preoții și învățătorii, auxiliari prețioși ai medicilor, binevoiască o ne lumina cu experiența lor dobândită în mediul rural unde își traiesc viața.

Comitetul Central face cunoscut că marea mortalitate ține de:
a. Starea precară a sâtenescii în timpul sarcinei; foarte insuficient hranita și istovită prin munca fizică până în ceasul ușurării. Urmarea firească: copii foarte slabi, incapabili a rezista la ușoare boi cărora un organism mai bine condiționat le rezistă cu succes, iar laptele mamei insuficient și de proastă calitate. Prin ee mijloace practice se pot înlătura aceste neajunsuri!

B. — Absolută ignoranța a sâtenilor cu privire la igiena femeii gravide, a leuzei, și a îngrijirilor ce trebuie date copiilor de la nașterea baș' înfășat, alimentație, întărcat și hrană după înfărcat. Prognostici despre îndreptare.

Atragem atențiunea femeilor române asupra rezultatelor atât de reditoare date la București prin „micile maternități”, 3 la număr până acum, risipite la periferie, sub numele „Azilul le-buzelor sărace”, sub conducerea

medicilor, Doamnelor române grupate în comitete, și toate sub directa supravegherii și conducere a Prea Grațioasei noastre Regine, încă dă pe când era Princesă de Coroană. În mici localuri unde simplul unit cu utilul și într'o atmosferă de mare căldură sufletească, aproape 1000 femei nasc anual, sânt ținute până la a zecea zi a leuzei, și nici un caz de moarte.

Nu putem insista atât de mult cu ee mijloace modeste se obține rezultate atât de mari! La București sunt acum 21 ani s'au înființat „Leagănul sfânta Ecaterina” și „Materna” pentru creșterea metodică a copiilor.

C. — Supravegherea copiilor până la vârsta de 6 ani în sate, pe tot timpul zilei când părinții lor sânt la muncă,

Cum și prin cine anume creșterea fizică și educativă a acestor copii poate fi asigurată!

Comitetul central al Asociației Generale a medicilor din Țară va cetai propunerile venite din orice colțuri al Țării, de la cel mai modest gânditor și doritor de bine al Țării noastre, va da răspunsuri la întrebările ce i se vor pune, va sistematiza totul va studia cu mare grije soluțiunile propuse, așa ca viitorul congres al XXII ce va avea loc la Chișinău, pe date sigure de execuțiune va hotărî intrarea în marea luptă hotărâtoare în toate direcțiunile pentru scaparea Neamului.

Becunoaștem că munca va fi foarte grea, căci mare și adane înrădăcinat este raul, dar încredințați pe deplin de triumful binelui și al muncii vom izbui. Generațiunile viitoare vor aprecia că din suferințele noastre au isorât învățămintele și îndrumările folositoare cari le vor asigura lor un trai mai fericit, într'o Țară, să nădăjduim, alt-fel condusă, și în care va înceta să mai existe dona lumi atât de înstrăinate una de alta.

Nici un minut de răgaz până ce nu vom stărpi marea rău.

„Mantuirea prin tine însuși române”.

Președintele comitetului central al asociației G-rale a medicilor din Țară

D-r Mirinescu M.

Secretar G-I, D-r Ion Jianu.

Iași, 11 Iunie 1918.

Din toate ținuturile Basarabiei ne vin zilnic plângeri că abonații noștri nu primesc gazeta decât foarte rar, unii chiar deloc.

Plângerile sunt mai dese din ținutul Achermanului, Ismailului și Cahulului, dar destul de dese și din celelalte ținuturi. Noi am reclamat în diferite rânduri la directorat, dar în zadar. Slujbașii ruși de pela poște au continuat să-și bată joc de gazeta noastră.

Câtă vreme gazetele rusești din Chișinău ajung regulat și imediat în toate părțile, cele românești erau împiedicate în modul cel mai revoltător de a ajunge la destinație. Din cauza aceasta noi am avut de îndurat pagube de mai multe mii de lei, pe cari în zadar am mai încerca acum să ni le plătească cineva.

Era vremea ca să înceteze batjocura cu o astfel de poștă. Ne bucurăm că, în sfârșit, ea a fost luată în mâini românești, cari vor și să se poarte cu simț de dreptate.

Chestiunea Basarabiei în Parlament

În ședința dela 23 Iunie d. general Averescu și-a desvoltat interpelarea sa privitoare la chestiunea Basarabiei.

D-sa arată împrejurările în cari armata română a intrat în Basarabia, chemată de Sfatul țării.

Ea se datorește acelei puteri de atracțiune a unei națiuni, care a putut face adevărata unire.

Spune că actul unirii începe de la Guvernul Brătianu, deși — spune d. Averescu — eu eram contra acestei alipiri pentru că nu aveam siguranța ei, după cum împărțisem d-lui Inceuleț.

Povestește cum la tractările de pace contele Czernin i-a oferit Basarabia în schimbul Dobrogei. Dar Generalul Averescu refuză pe motiv că Puterile Centrale nu ne puteau da o țară ce nu e a lor. D-sa declară, că nu voia ca Basarabia să fie alipită la patria noastră ca un favor dobândit din pacea cu Nemții. Basarabia trebuia să se întoarcă la Moldova independent de orice influență din afură.

O pildă vitejească

Sub acest titlu D. Gheron Netta publică în *Neamul Românesc* un articol în care zugrăvește un episod din luptele românești pentru Bender în luna Ianuarie.

Curajul maiorului *Cincin*, care atacat de inamic cu forțe mari să retrăsese în Bender cu o mână de soldați, a îndeplinit o rezistență eroică până în clipa sosirii ajutoarelor, cari au despresurat orașul punând pe fugă cetele de bolșevici.

Episodul ne aduce aminte de apărarea cetății Neamului prin cei 12 plăieși viteji, povestită de cronicarul Neculcea și cântată de poetul Coșbuc.

Societatea de cântări „Doina”

Îndreptare

Membrii societății de cântări „Doina” sunt rugați a lua parte la adunarea generală care se va ține Joi în 28 Iunie în ceasurile 8 seara în localul redacției „România Nouă” din str. Gogol 39.

Fiind la ordinea zilei chestiuni înecunute, e de dorit să fie de față cât mai mulți membri.

PRESIDIUL.

Tezaurul Băncii Naționale

Gazetele din București aduc știrea, că guvernul va interveni pe lângă Germania, să ia tezaurul Băncii Naționale de sub ocrotirea Aliaților, cari l'au păzit în cele mai grele vremuri, și să-l dea pe mâna ambasadorului german din Moscova.

AVIZ

Societatea istorică și literară poștește pe toți membrii săi așșiderea și pe onoratul public să ia parte la ședința ei, care se va ține la 29 Iunie în ziua sf. Apostoli Petru și Pavel în casa e-parhială la ora 5 d. m. Programul zilei: a) articolele și lucrările pentru volumul I al societății; b) treburile curente și alte. Președinte: Iustin Ștefan-Frățiman

CURSURILE DE ÎNVĂȚĂTORI

DIN ISTORIA ROMÂNILOR

(Urmare)

de G. Tofan

Dacia scăpată de Huni ajunsese sub stăpânirea Gepizilor. Gepizii erau aceleași neam ca și Goții. La început ei au locuit în părțile nord-estice ale Daciei, iar mai târziu au luat locurile Hunilor din șesul Tisei. Gepizii au stat în țările noastre dela 453—566, când bătuți fiind de Avari pierd stăpânirea Daciei.

Avari sunt neam turanic ca și Hunii și se ivesc în istorie pe la anul 555. Chemați de Longobardi, neam germanic, în ajutor împotriva Gepizilor ei îi bat și pun stăpânire pe Dacia (566). Ei au ținut în stăpânire țările noastre până la anul 799. Din Ringul lor un șanț în formă de cerc așezat în șesul Ungariei de astăzi ei prădau țările învecinate și au avut lupte crâncene cu Bizanții și cu Francii, până ce Carol cel Mare, regele Francilor bătându-i cu desăvârșire, sfărâmă Ringul și stăpânirea Avarilor care încreștinându-se se pierdută prin Slavi și Franci. Pe locul împărăției Avari împăratul Carol a înființat la marginea împărăției ca un val de apărare *Marea Ostică*, din care s'a desvoltat în cursul veacurilor împărăția Austro-Ungariei din zilele noastre.

Slavii. Deodată cu aceste popoare sălbatice și barbare se așează în Europa și un popor de rasă arică blând și deprins la o viață rânduită. Acest popor cu care Românii, scoborâtori din munți au avut legături durabile și cari au lăsat urme sunt Slavii.

Locuitorii Slavilor erau la Nipru de sus, unde trăiau ca popor așezat sub conducerea unui *Japan sau cnez*, ocupându-se cu plugăria și creșterea vitelor. Deacea și intrarea lor în istoria lumii nu se face cu strigăte de răsboui, cu foc și sânge, ci în chip liniștit ei pătrund în țările noastre, aducând pe carele lor frase de boi unelte de muncă.

Lăfrea lor nu se face deodată, ci pe nesimțite. Pe măsură ce se despartă locurile de barbari ei înaintau și cuprindeau ținuturile rămase pustii.

Ei au venit deodată cu popoarele barbare și ca supuși ai acestor barbari.

Ei ajunseră în părțile Daciei încă pe vremea Goților, după strivirea Hunilor ei cuprinsă toată partea de răsărit de la Carpați, iar pe vremea Gepizilor ei străbat în mijlocul și apusul Daciei. Avari îi siliră apoi să înainteze mai departe spre sud-est și nord și astfel Slavii ajunseră la Alpi și Elba. O parte a lor *Slovanii* ocupară Moesia, iar Croații și Sârbii părăsind din nord-vestul peninsulei balcanice.

În părțile multoaste ale teritoriului colonizației romane s'au așezat în mase mari și pentru vreme mai îndelungată numai acești Slavi, pe cari Românii îi numiau *Schiai*.

Dovadă despre traiul lor pe aceste locuri este nomenclatura toponimică de origina slavă și multe elemente slave păstrate în limba românească. Limba română fiind în vremea aceea, în mare parte alcătuită, influența slavă se vede în deosebi în materialul de cuvinte, apoi în sufixe și câteva forme slave.

Așezarea Slavilor în sudul Dunării, în teritoriul cuprins de populația romanizată din peninsula balcanică a avut și alte urmări.

Prin așezarea lor în aceste părți ei au rupt legătura dintre elementul roman din Balcani și Dacia de elementul roman apusean, dar a rupt în trei părți și trunchiul acestui element, pe urma cărei rupturi s'au născut cele trei grupe principale ale Românilor.

Daco-Românii, Macedo-Românii mai bine *Aromânii și Istro-Românii*.

O parte din populația română sud-dunăreană a fost nimicită în desele năvăliri ale Avarilor, o parte desnaționalizată, o alta silită a se retrage spre miazăzi. Tot atunci o parte din populația română de acolo a trecut Dunărea întărind elementul roman existent de a stânga Dunării. Astfel provinciile romanizate din sudul Dunării pierdute pentru împărăția română își pierdută și caracterul roman, care l-au avut sease veacuri și mai bine de rândul.

Elementul românesc, scoborât din populația romanizată a peninsulei balcanice, împraștiat în tot lungul și latul întregii peninsule până departe la vârfurile ei, dar mai ales stăpânitor în munții, unde cunoștea potecile cele mai ascunse, toate văgăunile și ascunzătorile, a fost chemat să ia parte activă la toate zvârcolirile, de cari au fost zguduite popoarele ce trăiau acolo. Macedo-Românii sau Aromânii din ziua de azi sunt urmașii acelor Români. După ce au stat lungă vreme sub dominația Grecilor, cari căutau să-i desnaționalizeze, mai ales prin biserică ei au fost treziți în timpul din urmă la viața națională prin școli și instituții naționale. Numărul lor e destul de mare și în ziua de azi și ajunge, după unii, la un milion. Ei vorbesc un dialect al limbii noastre *dialectul aromân*, care se deosebește intrucâtva de dialectul vorbit, care e dialectul *daco-român*.

Dela Universitatea populară

Sâmbătă 23 Iunie.

I D-I prof. P. Haneș: Gh. Coșbuc.

Gh. Coșbuc și-a închinat viața neamului său muncind pe trei căi: 1-a) scriind poezii; 2) îmbogățind literatura românească cu traduceri din literaturile vechi vestice, din cea indiană (*Sacotala*), din cea latinească (*Eurida*); 3-a) luminând norodul prin cărți anume scrise pe înțelesul lui (*Fapte și vorbe românești*, *Războiul pentru neatințare și Povestea unei coroane de oțel*).

Poeziile lui se găsesc în 4 cărți: „Balade și Idile”, (1893), „Fire de Torț” (1896), „Ziarul unui pierde-vară” (1902), „Cântec de viteji” (1904).

Ca să înțelegem felul lui de poet, să citim poezia „Pierde Vară.” În ea Coșbuc se arată iubitor de Fire, de viață sătească și de basmele românești. Din iubirea lui către Fire, au ieșit pasteurile lui frumoase, pline de viață, de vioșie, cum numai Alecsandri scrisese. Astfel sunt: Noapte de vară, Pe Bistrița, Vestitorii Primăverii, Faptul zilei, Nunta'n codru. Din iubirea lui de viață sătească au ieșit cele mai multe dintre poeziile lui, poezii de dragoste.

Toate arată o dragoste curată, veselă, sănătoasă. Astfel: Ispita, Gânduri, La oglindă, etc. Din înclinarea lui deosebită către basme au ieșit: *Crâșna zanelor*, *Brăul Cosânzenei*, *Cicoarea*, toate spunând ce știm și din basme, dar mai dușos și mai mișcător.

El a adus în poezie veselia și dragostea de viață a țărânului ardelean, cum era și el, dar cu atâta dor poetic, încât a putut să întoarcă poezia românească din drumul plin de jale și mâhnire pe care o îndrumase marele Eminescu. Acela cântase în poezia *Glossa nepăsarea de toți și de toate*, Coșbuc cântă în *Gazel* multumirea vieții. Eminescu cântase în „Mortua est” răscoală în contra Dumnezeirii, Coșbuc încheie „Moartea lui Fulger” cu vorbele:

Nu cerceta aceste legi

Că ești nebun când le'nțelegi

Calculând din ce în ce mai mult pe urmele lui Alecsandri, el cântă din nou Războiul nostru pentru neatințare, arătând suferințele și durerile soldaților luptători și țaria cu care ei le înfruntau. Tot ca Alecsandri, el cântă încredere în puterea neamului românesc, mai ales prin poeziile „Graiul Neamului” și Cântec.

El a adâncit mult și stilul și limba românească, îmbogățindu-le cu vorbe și întorsături luate din graiul țărânului așezate cu mult meșteșug în stiluri, pe cari nu e Român cu carte să nu le știe pe de rost.

El a scris multă vreme poezii din Ardeal, dar n'a fost cunoscut de toți Românii decât când a tipărit poezii și la București, capitala României. Ardealul l-a născut poet, iar Bucureștii l-au arătat întregii români.

II. D-I prof. V. V. Haneș a citit din poeziile lui G. Coșbuc.

Luni 25 Iunie

D-I prof. Fortu.

Neamul românesc are talente, a căror merite sunt recunoscute de toate popoarele civilizate. În fața operei lui Grigorescu se închină omenirea întreagă, fiind pictor al omenirii întregi. Marele maestru Enescu e considerat de Franța ca cel mai mare maestru al lumii.

Sufletul luminos al acestor doi artiști a ieșit din sânul țărânului român.

Filosoful Conta e mai cunoscut în străinătate decât la noi. Al 4-lea stălp al neamului românesc este M. Eminescu, care e tot dreptul poate sta alături de cei mai mari poeți ai lumii.

Neamul care a produs astfel de oameni are dreptul la un viitor mai fericit

II D-I Prof. P. Haneș: M. Eminescu

Scrierile lui Eminescu descoperite după moartea lui ni-l înfățișează ca pe un infocat naționalist. Poporul de jos l-a preocupat toată viața.

În poeziile lui vorbește de România din toate părțile. Aproape toți voevozii mai însemnați ai Țării românești au fost cântați: (Mușatinii, Ștefan cel Mare, Mircea Cel Mare ș. a.

III D-I prof. I. Nistor: *Problema bisericăsească din Basarabia*.

Până la anul 1812 Basarabia nu avea biserică ei deosebită. Biserica din Basarabia era una cu cea de dincolo de Prut.

Basarabia era împărțită în trei eparhii: Eparhia Radauților Sucevei și a Hușilor.

Mai târziu, după ce Buceagul devine provincie turcească, se înființează episcopia Brăilei. Pe la mijlocul secolului al XVIII se înființează la Hotino nouă episcopie.

Rușii n'au ținut seamă de canoanele bisericii, au desființat episcopiile acestea și le-au supus Sf. Sinod.

N'au ținut seamă nici de cuvintele Sf. Scripturi care zice: Mercand... învățați... în toate limbile.

La 23 Iunie 1918, biserica din Basarabia a reintrat în drepturile ei canonice, iar arhiepiscopul mult așteptat vine să-și adune turma risipită timp de 106 ani.

D. S.

Plățiți-vă abonamentul

Domnii învățători sunt poștiți a trimite abonamentul (plata) pentru gazeta pe timp de două luni de zile (Iunie și Iulie), în preț de 10 lei. În orașele unde cursurile vor ține până la 15 August, învățătorii vor plăti 12 Lei 50 bani.

Rugăm pe d-nii directori ai cursurilor să binevoiască a lua oarecare măsuri pentru strângerea și trimiterea sumelor adunate.

CONVOACARE

Membrii cooperativelor de consum a Românilor refugiați de peste hotare sunt convoacați la adunare pe ziua de 28 a. c. la ora 8 seara în redacția „România Nouă”.

Se vor face înscrieri noi. Comitetul de inițiativă.

EVENTIMENT MUZICAL

Chișinăul, care este aproape cu totul lipsit de bune elemente muzicale românești, va putea peste câteva zile să admire pe marele violonist român Nicu Buică, care angajat cu mari sacrificii la „Café de Paris” va conduce în fiecare seară concertele unei orchestre compusă din profesori de conservatori români.

Situția Razboialui

Frontul Francez:

La vest de Chateau-Thierry, Francezii atacând au câștigat teren spre cota 304, luând 30 prizonieri.

Pe tot frontul liniște. O nouă ofensivă se pare că se apropie.

Pe frontul italian:

Pe Piave de jos italienii urmăresc dușmanul, care se apără cu îndârjire. Italienii, au atins țărâmul drept al râului Piave noua până la gura lui. Peste 400 de soldați au căzut prizonieri. Austriacii au încercat o năvală puternică spre Chusa Nuova, dar a fost oprită.

Aceleași încercări le fac și contra pozițiilor italiene dela Porte di Salto și Comone dar fără rezultat.

Sau adus schimbări radicale în comandamentul armatelor austro-ungare,

Aviația a bombardat trupele și centrele dușmane dincolo de delta Piave.

De pe celelalte fronturi lipsesc comunicatele.

INFORMAȚIUNI

Sosirea d. General Văitoianu.—Eri la orele 11 a sosit dela Iași d. General Văitoianu, Comisarul General al Basarabiei. La orele 12 d-s'a dus la consiliul Directorilor, unde a asistat la ședințele săptămânale, la cari se discută chestiuni pentru organizarea, naționalizarea și aprovizionarea Basarabiei.

Prima bancă românească la Chișinău.—Peste câteva zile se va deschide pe str. Puschin prima Bancă românească în Chișinău, „Banca Iașilor”. O mare ușurință va fi căci aici se vor putea schimba fără plată banii românești, precum se vor înlocui și monedele hârtie rupte cu hârtii noi.

Cine comandă trupele cehoslovace? După ultimele știri ale gazetelor din Rusia, marele stat major al cehoslovacilor se află acum la Cilebinsc. În fruntea armatelor se află un jurnalist ceh, anume Dr. Pavlosic și colonelul Voitehovsch.

Taxa pentru trăsuri.—După noua taxă hotărâtă de Primăria Chișinăului, pentru trăsuri care se împart în două categorii, (cu coș și simple), se vor plăti: o cursă la gară 6 și 5 lei, dela gară în oraș 7 și 6 lei, iar pentru un ceas 8 și 7 lei, și o cursă în oraș 3 și 2 lei.

Plecarea siberienilor din Chișinău.—Sâmbătă 30 Iunie pleacă din gara Chișinăului ultimul eșalon de siberieni, cari se duc direct la Vladivostoc.

Jocurie de noroc la Chișinău. D-I General Văitoianu luând seamă că o mulțime de indivizi au deschis zeci de cluburi la Chișinău, unde se pierd sute de mii de lei a dat ordin prin care anunță că toate jocurile de noroc sunt cu desăvârșire interzise. Cei ce nu se vor supune vor fi condamnați la trei luni închisoare și 6000 lei amendă.

Tifosul exantematic.—În ținutul Banderului dela 1 până la 15 Iunie s'au ivit alte 200 cazuri noi de tifos exantematic și 41 cazuri de febră recurentă.

Familia Romanov.—Gazeta rusească „Cuvânt popular” din Petrograd scrie că membrii familiei Romanov au primit următoarea telegramă iscălită de unul din copiii fostului țar:

„Tata și mama se află la bun adăpost, în deplină siguranță”.

Evenimentele dela Murman. În această regiune ocupată de trupele aliate se observă o neobișnuită mișcare de trupe. Toate vasele de război se află sub presiune. Se așteaptă evenimente de mare importanță.

Dela drumul de fier. Un însemnat număr de soldați din detașamentul general Rășcanu a lucrat cu sârguință pentru restabilirea liniei ferate Chișinău—Iași. Eri dimineață a plecat din gară primul tren cu călători, cari însă, au trecut prin tranzbordare, iar seara a plecat trenul direct Iași.

Linia Ungheni—Bălți a fost complet restabilită.

Cine comandă trupele cehoslovace? După ultimele știri ale gazetelor din Rusia, marele stat major al cehoslovacilor se află acum la Cilebinsc. În fruntea armatelor se află un jurnalist ceh, anume Dr. Pavlosic și colonelul Voitehovsch.

O răsplădire târzie.—Duminică în 17 Iunie a fost sfințit în catedrala de aici de protoieru S. S. părintele Vasile Stoianovici, preot la catedrala din Bolgrad și profesor de religie la liceul de acolo.

S. S. și-a început studiile teologie la seminarul din Galați, al cărui Director a fost numit apoi I. P. S. S. Episcopul Nicodem al Hușilor.

Ordonanța

Conform ordinului No. 2780 al Corpului 5 Armată, se pun în vedere următoarele, tuturor ofițerilor Basarabeni:

1) Ofițerii ruși rămași în teritoriul Basarabean, cum și ofițerii Basarabeni, care nu rămân în serviciu, se vor îmbrăca în haine civile, în caz că nu-și pot procura costumul civil, vor putea transforma vechile uniforme ruse în civile, fără nici un semn distinctiv de grad și fără cocarde de ofițer la șepci.

2) Ofițerii Basarabeni rămași în serviciu, vor purta uniforma hotărâtă de Domnul General Brăiescu și publicată.

3) Toți ofițerii Basarabeni, rămași în serviciul Armatei Române nu vor mai purta insignele ru-

sești de școli și regimente, întrucât în Armata Română, nu există acest obicei.

Comandantul trupelor din zona Chișinău-Bender-Orhei

General Dabija

Comandantul pieței Chișinău Lt. Colonel Artonovici

COMISIUNEA 4-a CHIȘINAU

1918 Iunie 21

Publicație

Pentru aprovizionarea tuturor trupelor din județul Chișinău, fiind nevoie de articolele de alimente și furaje mai jos notate, se aduce la cunoștința tuturor amatorilor care posed asemenea alimente, pentru a lua parte la licitația ce se va ține în ziua de 1 Iulie 1918.

Ofertele vor fi închise și însoțite de o garanție de 2000 (două mii) lei, care în caz că se aduce asupra furnizorului, urmează a fi completată până la suma ce va fi stabilită de comisie, în raport cu valoarea aproximativă a furniturii ce va avea de predat. — În cazul că nu se aduce, se va inapoi imediat celui îndreptat.

Toate actele licitației vor fi scutite de taxe, de timbre fiscale.

De asemenea compturile vor fi scutite de taxe de înregistrare până la stabilirea legilor fixate în Basarabia.

Cum însă, trupele au nevoie urgentă de alimente. Domnii furnizori se pot prezenta imediat la sediul Comisiunii, Strada Leovskaia No 85, cu oferte provizorii.

Plata acestor alimente se va face sau imediat la predarea mărfii, sau la 15 zile, după dorința furnizorului: Orice factură sau Chitanță dată de furnizor conform ordinului Ministerului de Război No. 50260 din 7. IV. 1918 este scutită de timbre sau alte taxe.

Alimente ce se pot furniza Comisiunii

Zahăr, Ceai, Surugat, Macaroane, Fidea, Arpacas, Hrișcă, Ulei de floarea soarelui, Untdelemn, Grăsime, Săpun, Fasole, Pește sub orice formă, Porumb, Făină, Conserve, Carne afumată Zahăr tos, Căfea, Oțet, Orez, Scrobeală, Sineală, Săpun Marsilia, Brânză, Unt topit, Fân, Ovăz Orz.

Președintele Comisiunii 4-a Chișinău.

Colonel, LIVEZEANU

BIROUL DE AVOCATURA ȘI NOTARIAT

Str. Sinaului nr. 20, Chișinău

Sub direcțiunea D-ilor:

M. HAIL I. BADESCU

Licențiat în drept. Diplomat în științele comerciale superioare, fost Controlor și Avocat delegat la Banca Populară și Cooperativele sătești și

ION GR. LECCA

Fost Procuror, Judecător de instrucție

— AVOCAT —

Consultații dela 9—10 dim., 6—7 seara

ANUNȚ

Se caută un Contabil experimentat. A se adresa Restaurantul Transilvania, strada Alexandru cel Bun, Chișinău.

Scriitori basarabeni

Alec Russo

1817—1859

Alec Russo s'a născut la 1817 într'un sat necunoscut depe malul Prutului. După câțiva ani părinții săi se așează în Moldova a, nevoind a rămânea sub stăpânirea rusească. Cu toate că Russo a trecut și el în Moldova, totuși a petrecut vreo șapte ani din copilăria sa pe pământul Basarabiei. Despre anii copilăriei sale el își aduce aminte cu drag în „Amintirile” sale. La vârsta de vreo 15 ani pleacă în Franța împreună cu niște copii de boer, spre a-și împlini învățătura. Se întoarce apoi în Moldova, unde intră în legătură cu fruntașii politici de pe atunci: Alecsandri, Bălcescu, Bolintineanu și alții, cu cari ia și el parte la revoluția din 1848.

Ca și ceilalți, Russo se refugiază în Transilvania. la parte la cunoscuta adunare românească dela Blaj și face cunoștință cu fruntașii mișcării politice românești de acolo. Dela Blaj voia R. să plece la Paris. Dar în călătoria sa prin Ungaria fiind bănuț de Unguri ca primejdios pentru țara lor, e prins și

arestat. În Dej a stat închis mai multe luni. Din închisoare scrie el lui Vasile Alecsandri, prietenul său. În ea caracterizează Russo foarte bine poporul maghiar. În același timp trimite și o plângere guvernatorului Transilvaniei, în care protestează contra arestării neîntemeiate. În sfârșit i se dă drumul.

Ajuns înapoi în România se face avocat. Moare la 1859 în floarea vieții. În treburile obștești s'a amestecat puțin; s'a îndeletnicit mai mult cu literatura. A scris puțin, dar totul este de preț, ca exprins și ca frumuseță de limbă.

Scrierile lui Russo se împart în patru părți: I. Memoriile și amintiri istorice, II. Critice, III. Scrieri poetice și IV. Scrieri poetice.

În amintirile sale ne vorbește de copilăria sa, de satul nașterii și casa părintească, de trecerea sa în România și plecarea la Paris. În ele ne vorbește de acei „mucenici” (ca și el), cari din pruncia lor trebuie să pribegiască în străinătate, pentru „a duce departe

numele de Români”. Russo ia partea celor ce pleacă la Paris, pentru a aduce de acolo cultura înaltă a Apusului dela frații noștri Francezi, pentru a pune în locul celei grecești, aduse din Tarigradul turcesc.

Povestirea amintirilor sale o duce R. până în vremea din urmă a vieții sale și în ea își arată adeseori nădejdea sa nestrămutată în viitorul României.

Cea mai însemnată scriere a sa este „Cântarea României”, adevărată întreaga poveste dureroasă a neamului românesc, într'o formă neîntrecută de poetică. A fost scrisă întâiu în franțuzește și a fost publicată abia după moartea sa în traducerea scriitorului Odobescu. În ea stăruie R. asupra suferințelor, pe cari a trebuit să le îndure poporul român în cursul veacurilor. Totuși poetul nu pierde nădejdea în viitorul neamului său, care a știut să-și apere vitejește viața și moșia, și de aceia el îi însușia curaj.

O. Ghibu

Cântarea României

Dacă dușmanii voștri va cere legăminte rușinoase dela voi, atunci mai bine muriți prin sabia lui decât să fiți prietori împilării și ticăloșiei țării voastre. Domnul părinților voștri

Tipărit în Tipografia Sparkiadi — Chișinău

trî însă se va îndura de lacrimile slugilor sale și va ridică între voi pe cineva care va așeza iarăși pe urmașii voștri în volnicia și puterea de mai înainte.

(Hronică moldovenească)

1.

Domnul Dumnezeu părinților noștri îndurată s'au de lacrimile tale, țara mea? Nu ești îndestul de smerită, îndestul de chinată, îndestul de sfâșiată? Vădută de feciorii cei viteji, plângi fără încetare pe mormintele lor, precum plâng și jălesc femeile displetice pesăriul mat a soților.

2.

Neamurile auziră țipătul chinului tale: pământul se mișcă. Dumnezeu numai să nu-l fi auzit?... Răsunătorul prevestit nu s'a născut oare?

3.

Care e mai mândră decât tine între toate țările semănate de Domnul pe pământ? Care alta se împodobește în zilele de vară cu flori mai frumoase, cu grâne mai bogate?

4.

Verzi sânt dealurile tale, frumoase pădurile și dumbrăvile spânzurare de

coastele dealurilor, împede și semăna cerul tău, Munții se înalță trufăș în văzduh; râurile ca brăie peșterii oculesc câmpurile; nopțile tale încântă auzul, ziua farmecă văzutul; pentru ce zămbetul tău e așa de amar, mândra mea țară?...

5.

Doina și iar doina... Cântecul meu e versul de moarte a poporului la zăkoarea priveghiului... pământul fi e de lipsă... și aerul îl înecă... văzut-am flăcăii scuturându-și pletele... și fruntea lor a se încreți fără de vreme... floarele de pe capul copiilor așez vesteji... și poporul căutând în beție uitarea necazurilor... Trist e cântecul în sărbătorile satului: „Birul fi greu, povora e grea!...” Bătrânii își ascund ochii plini de lacrimi, bărbații stau obidiți... cântecule se sfârșesc în blasfemii... și copiii cănează năstern lor. Poporul e stălpul țării... fiecare particică de pământ e văpsită de sângele lui... Și într-o ni șau zis: Mucește, Române, dimineață până în se